

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značilo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 75 • Maribor, četrtek, dne 4. julija 1940 • Leto XV

Problem delavskega gibanja

Delavsko gibanje je politično, strokovno in kulturno. Te tri naloge delavskega gibanja se sicer cepijo na več panog, ki pa imajo vendar vse skupaj predvsem nalogo, da usposobijo delavca za borbo za izboljšanje njegovega socialnega položaja. Organizacija je vojska, moralna vojska. Politična organizacija se bori za politično svobodo, strokovna za boljše socialne razmere, gospodarska za gospodarsko neodvisnost, kulturna zlasti, kakor tudi vse druge, pa za kulturni in gospodarski dvig delavstva, da zna v boju prav presojati in preценiti razmere ter po dobrem spoznanju uravnati svoje delovanje.

Delavsko gibanje je samorasel organizem, ki je nastal zaradi krivičnega razvoja družabnega sistema.

Delavsko gibanje ni športno gibanje. Delavsko gibanje ne more biti nikdar domena političnih ali materialnih spekulacij, ampak je in ostane organizem v današnji družbi, ki je potreben in ima povsem svoje socialnopolitične naloge v korist delavskega razreda.

Resnica je, da se danes nahaja ves svet pred uganko. Zagonetnost uganke je znatno povečala vojna, ki je nastala v akutni gospodarski in ideološki kulinaciji ali krizi. Nihče ne ve, kaj in kako bo po vojni. Po glavah filozofov ter raznih kverulantov rojijo fantazije in domneve, ki jih bodoči neznan dogodki lahko vse prekrizajo in se bo svet po vojni razvijal popolnoma drugače, kakor pričakujejo fantasti iz teh ali onih taborov. Razmišljanje o tem je stvar študija in stvar delavskega razreda pa je posebej pripravljenost. Ta pripravljenost je samoraslo neodvisno delavsko gibanje, ki zaradi duhovnega kverulantstva in politične anarhije ni prav nič izgubilo na pomenu svoje zgodovinske naloge. Popolnoma napačno je, govoriti o novih razmerah in »padcu na kolena«. Popolnoma napačna je trditev, da bi moralo delavstvo v tem akutnem stadiju zavreči svoja načela ter se okleniti bilke, ki moli iz morja splošne krize. Ne! Nove razmere sicer zahtevajo prilagoditev taktike, toda strnjeno v načelih, v organizaciji mora ostati ista, ker bodo sicer odločevali o naši bodočnosti samo drugi, mi pa nič.

To je moment, ki svari delavstvo pred razkrajevalnim delovanjem med delavstvom. Delavsko gibanje mora ostati samoraslo, načelno, strnjeno in pripravljeno, da tudi v bodoče, kakorkoli že bo, soodloča o svojem položaju.

Temna je bodočnost. Ali prav zaradi te negotovosti se delavstvo v tako važnem trenutku ne sme korumpirati ter pozabiti na svoje naloge in svojo edino in glavno misijo.

Brezmesni dnevi — od dveh na tri

Na novo določeni brezmesni dnevi

Pomanjkanje klayne živine je čez dalje bolj občutno. Vsled tega je vlada izdala novo odredbo o prepovedi klanja goveje živine in svinje.

Doslej sta bila brezmesna dneva torek in petek, odslej pa bo prepovedano klati govedo in svinje in prodajati mesna jedila v restavracijah in gostilnah v sredah četrkih in petkih. Ta dan se ne bo smelo uživati govejega, telečjega in svinjskega mesa.

Prepoved se ne nanaša na prodajo notranjih delov živali (možgane, jezik, pljuča, jetra, ledvice, vampe itd.).

Priprave za spopad z Anglijo

Vojna v zraku in na morju se nadaljuje

Odkar je bilo sklenjeno premirje v Franciji, je prestala vojna na kopnem v Evropi. Nadaljuje se pa z vedno večjo silo v zraku med Nemčijo in Anglijo. Angleška letala obmetavajo z bombami vojaško važne naprave v Nemčiji, obratno pa delajo tudi Nemci pri svojih napadih na Angleško. Poročila obeh taborov govore o uspešnem bombardiranju nasprotnikovega ozemlja, obenem pa zanikajo škodo, ki bi jo naj bil povzročil sovražnik. Gotovo je, da bombe ne zadenejo vselej svojega cilja, včasih se pa to vendarle pripeti, zlasti kadar gre za bombardiranje velikih industrijskih središč. Takrat je škoda vselej občutna, ker ni samo direktna, t. j. ne samo, da se poruši ali zažge ta ali oni objekt, ampak more uničenje takega objekta imeti zelo neprijetne posledice za proizvodnjo v dotični panogi industrije, v kolikor jo sploh ne

zavre za dogleden čas. V letalski vojni se rušijo seveda tudi letala na zemljo,

Na morju zaznamuje angleško uradno poročilo v času od 17. do 23. junija zgubo 88.000 ton trgovinskih ladij, od tega jih je bilo potopljenih ob priliki prepeljave vojske iz Francije 30.000 ton. Razen tega je bilo potopljenih 70 tisoč ton zavezniških ladij, od teh 33 tisoč ton ob priliki operacij ob francoski obali. Tudi nevtralne države so zgubile 11 ladij.

Zgube nemške trgovinske mornarice so do vštete 30. junija dosegle 857 tisoč ton, italijanske pa 229.000 ton.

Nemci zasedli dva angleška otočka v Kanalu

V Angliji resno računajo s skoraj-

šnjim napadom Nemcev na Anglijo. Pravijo pa, da so pripravljeni. Zelo računajo s tem, da bi utegnili Nemci poskusiti izkrcanje čet na Irskem, t. j. ob vzhodni obali Anglije in istočasno napasti na najožjem mestu Kanala, pri Dovru. Med tem je Irska, ki je sicer v sklopu angleškega imperija, toda nevtralna, odredila mobilizacijo v sporazumu z angleško vlado. Istočasno so se izkrcali na irskih tleh tudi Angleži, tako da je Irska spremenjena v trdnjavo.

Nemci beležijo zasedbo dveh otočkov Kanalu, ki so jih Angleži izpraznili.

Vsi znaki govore za to, da bo Nemčija skoro pričela z napadom.

Preko Gibraltarja

Širijo se vesti, da bodo Nemci zahtevali prehod svojih čet preko Španije proti Gibraltarju in od tam v Afriko.

Napetost med Romunijo in Madžarsko

Obmejni incidenti

Med Madžarsko in Romunijo vlada skrajna napetost. Madžarska zahteva od Romunije Sedmograško. Romunija je na to zahtevo odgovorila z mobilizacijo. Istočasno pa je pričela mobilizirati tudi Madžarska. Kadar postanejo odnosi med dvema državama tako napeti, ni daleč do spopadov, ki prično takorekoč sami od sebe, vsled nervoznosti obmejnih posadk. Po madžarskih poročilih so Romuni nekje vdrli na madžarsko ozemlje. Prišlo je do streljanja in je bilo baje ubitih 30 Madžarov. Romuni tudi poročajo o tem spopadu, vendar po svoje.

Vsekakor bosta Nemčija in Italija skušali preprečiti spopad obeh držav, ki bi lahko povzročil požar petrolejskih vrelecev. Ker sta tako Romunija, kakor tudi Madžarska naslonjeni na os Rim—Berlin, bosta pač tem lažje sprejeli razsodbo.

Moskovski »Trud« piše: »Ni dvoma, da obstoje na Balkanskem polotoku in v Podunavju sporni problemi, a vsi so lokalnega značaja in zanimajo samo male države. Balkan nimá za velike sile niti strateškega pomena, niti ne kot pot na Bližnji vzhod. Spopad velikih sil gre mimo tega področja in bi pritegnitev Balkana v vojno velikih sil, ki se bore, bi prinesla samo škodo za glavne fronte.«

Po izgubi Besarabije v Romuniji

Iz Romunije poročajo, da so romunski nacionalisti vsi iz sebe radi izgube Besarabije. Vlada seveda ne dopušča demonstracij proti Sovjetski Rusiji, ker bi jo to spravilo v neugoden položaj. Zato pa se sedaj kanalizira srd proti židom in Angliji. Kakor znano, je kralj Karol 48 ur pred ruskim ultimatumom priklical v življenje najčistejši totalitarni režim in se naslonil na Nemčijo in Italijo, od katerih je tudi zaprosil pomoč. Na to pomoč najbrž še vedno upa nacionalna romunska mladina, ki je izdala oklic, v katerem poziva narod, da ne klone v žalosti, na naslov

Izjemoma bo dovoljeno klanje telic in junic pod enim letom, ako živinozdravnik ugotovi, da niso dobre za rejo.

Besarabcev in Bukovincev pa pravi: »Prosimo naše brate, od katerih smo začasno ločeni, da ne obupavajo.« — Službeni list »Romania« pa piše: »Mi ne bomo pozabili, da je cilj Anglije preprečiti preskrbo Nemčije s petrolejem. Mi jasno vidimo ta cilj. Transportne zveze za dobavljanje nafte bi morale biti uničene. Prvi pripravljeni udarec je bil poskus, da Romunija svojim sosedom napove vojno.« — Kaj ima Anglija z rusko akcijo opravka, list ne pove, prav tako se iz njegovega pisanja ne more posneti, kakšen vpliv naj bi imela Anglija na Madžarsko in Bolgarijo, ki hočeta romunsko ozemlje, ko je vendar jasno, da obe deželi plavata v vseh drugih, samo ne v angle-

ških vodah. Rusija pa neprestano izjavlja, da dela vse, kar dela, samo v lastnem interesu in brez vsakršnih tujih vplivov.

Besarabija in Bukovina zasedeni

Ruska vojska je v redu zasedla Besarabijo in severovzhod. Bukovino. Operacije so končane in sovjetska vojska je pričela z utrjevanjem ozemlja.

O romunsko nemški vojaški zvezi

O romunsko nemški vojaški zvezi se širijo glasovi, da bo v kratkem sklenjena. Nedavno tega je prispela v Romunijo pošiljka nemških letal, kar smatrajo kot indirektno svarilo Sovjetski Rusiji, ako bi hotela nadaljevati s svojim prodiranjem (Ass. Press.).

V Afriki in Aziji se bijejo Angleži z Italijani

Zaenkrat so tudi na tem ozemlju boji omejeni na letalske podvige obeh vojažkih se strank na vojaška oporišča.

Položaj Anglije v Afriki je postal bolj pereč odkar so francoske kolonije: Tunis in Alžir, ustavile sovražnosti proti Italiji. S tem je razbremljena zahodna meja Libije, ki meji na francoski Tunis.

Angleška posest v Afriki se razteza od rta južne Afrike proti severu preko Rodezije, Tanganjike, Ugande, Kenye, Sudana (Nubije) do Egipta, ki je sicer neodvisna država, vendar pa tako povezana z Anglijo, da lahko služi kot operacijska baza za angleško vojsko, zlasti za mornarico v Sredozemskem morju (luka Aleksandrija).

Italijanska kolonija Libija meji na Egipt in Sudan na vzhodu, na zapadu pa meje na Sudan italijanska Eritreja in Abesinija s Somalijo, dočim je med Eritrejo, Somalijo in Abesinijo z dohodom na Adenski zaliv, vrinjena angleška Somalija in francoski Džibuti, ki gre z Anglijo.

Na tem teritoriju ogromnih dimenzij so odločilne operacije skoroda izključene. Največ izgleda bi imel italijanski napad preko Egipta na Suez. Toda Suez ima Palestino kot angleško zaledje.

Za obrambo Sueza so na razpolago

ne samo Egipčani, ampak tudi angleška vojska v Palestini.

Italijani izgubili 13 podmornic

Iz angleških virov poročajo, da je bilo potopljenih doslej 13 italijanskih podmornic in italijanski rušilec »Espero«. Posadka rušilca je bila rešena.

V Libiji je imenovan za guvernerja maršal Graziani.

Kaj bo s Sirijo?

Med Palestino in Turčijo je vmesna dežela, francoski mandat Sirija in Libanon. Francoska armada na tem področju je ustavila sovražnosti.

Anglija pa je te dni izjavila, da ne bo dopustila v Siriji nobene spremembe, t. j., da bi v slučaju poskusa zasedbe Sirije od strani Italije takoj nastopila in zasedla to francosko ozemlje, najbrž v sporazumu s Turčijo, s katero bi si ozemlje razdelili.

»Nobena neumnost ni tako velika, da je ne bi bilo mogoče trdno vstopiti ljudem v glavo. Treba jo je le vbijati otrokom od šestega leta dalje in jim jo deklamirati s svečano resnobo.«

Nemški filozof Schopenhauer.

Nova politika v državi

Jugoslavija ima svoje posebnosti. V njej imamo več kulturnih in civilizacijskih nijans. Zaradi tega je politično življenje v njej potrebno, da se te razlike z medsebojnim stikom in vzgojo, ki jo bo narod razumel, zravnajo, oziroma sporedno izpopolnjujejo, da se bomo čutili bolj in bolj povezane in eno. Ta življenjski proces v Jugoslaviji je potreben, ker razvoj ne pozna skokov, vsaj ne kulturnih in civilizacijskih. Kakšna nova oblika, ki bi narodu ne dopu-

ščala političnega življenja, bi samo škodovala nepotrebnemu procesu. V obliki družbe, kjer bi odločevala samo ena plast, samo nekaj oseb, ni mogoč naravni razvoj naroda. Duhovno smo danes razkrojili na drobce. Ali ni to posledica absolutizma in politične nesvobode prejšnjih let? Duhovna kompaktnost, zdrav razvoj bi se bila lahko ohranila v svobodnem sodelovanju neglede na krivce tega zla.

Bolniško zavarovanje delavstva izkazuje 14 milijonov dinarjev primanjkljaja v letu 1939

Osrednji urad za zavarovanje delavcev je objavil sklepne račune za l. 1939, iz katerih je razvidno, da je bolezensko zavarovanje delavcev v deficitu za 14 milijonov dinarjev, in to kljub temu, da je povprečna zavarovana mezda znašala din 1.07 več kot v l. 1938, ko je bilo pri istem številu zavarovancev 2 milijona presežka. — Spričo teh števil je treba povedati tudi to, da se je zadnja leta odražalo na račun bolniškega zavarovanja gotova izredna izplačila, ne da bi se bilo imelo v vidiku splošen položaj zavarovanja. Ako se bo z zavarovanjem eksperimentiralo še

naprej, zlasti ako se ga bo parceliralo, bodo deficiti še večji, ker bodo upravni stroški stalno naraščali. Ker se zadnje čase mnogo govori o tem, da je treba nekaj napraviti za delavstvo, je treba reči, da je baš socialno zavarovanje najbolj primerno področje, kjer bi se taki ukrepi takoj poznali. Država bi naj prispevala za socialno zavarovanje, kot to delajo po drugod, zlasti pa za starostno zavarovanje, ki s svojimi nizkimi starostnimi rentami in dolgo čakalno dobo spravlja delavstvo v obup. Na področju socialnega zavarovanja bi se takoj poznalo delo za delavstvo.

Novi ruski podvigi?

Dardanele?

Moskovska »Pravda« je ob zasedanju Besarabije po sovjetskih četah napisala: »Vest o povratku Besarabije je izzvala pri patriotih v naši državi voljo za nove podvige.«

Ta migljaj »Pravde« kaže, da Sovjetska Rusija še ne misli zaključiti svojega osvajalnega pohoda. Mogoče misli nanj tudi, ako bi trčila ob zapreke in oborožen odpor. Kot prvi prihodnji cilj sovjetske osvajalne politike se omenjajo Dardanele.

Nemci pa pravijo: »Zedinjene države bi rade videle, da bi prišlo do spopada med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki pa je za sedaj izključen.«

Sovjetska Rusija naglo gradi svoje brodogradilne

da bo kos vsakemu nasprotniku

Švicarski listi poročajo, da je znani sovjetski strokovnjak v mornariških vprašanjih, konteradmiral Gagarin, te dni zapisal v ruskem mornariškem listu »Krasni Flot«, da mednarodni položaj nujno zahteva, da Sovjeti takoj pričnejo z zgradbo novih vojnih ladij. »Carska Rusija je imela same stare ladje, med tem ko se najnovejše sovjetske vojne ladje tako po hitrosti kot udatnosti lahko merijo z modernimi ladjami zapadnoevropskih držav. Vse no-

ve trgovske ladje bodo tako zgrajene, da se bodo lahko hitro spremenile v vojne ladje. Sovjetska vojna mornarica mora imeti veliko udarno silo, da bo lahko kos vsakemu nasprotniku,« tako zaključuje Gagarin svoj članek — Ladje pa se seveda ne grade od danes na jutri, ampak je za količkej večje število ladij potrebno najmanj pet let, predno se izgotove.

O panslavizmu ni govora

podvarjajo vedno znova v Moskvi

Iz Moskve ponovno naglašajo, da na realno politiko Sovjetske Rusije ne morejo vplivati nobeni sentimentalni občutki panslavistične ideje. Panslavistično gibanje ne more računati na pomoč službene politike Sovjetske Rusije. Mere, ki jih je podvela Sovjetska Rusija so čisto vojaške in vojno-tehnične prirode. Te ruske izjave s posebnim povdankom ponatiskujejo madžarski listi, ki prihajajo k nam.

Oporoka Balba. V letalu, s katerim se je ponesrečil guverner Libije Balbo in ki je kakor znano zgorelo, so našli listek, oporoko Balba, na katerem je napisano: »Moja vera je moja domovina!«

Notranje posojilo v Angliji. Te dni je bilo podpisano novo angleško notranje posojilo v znesku 61 milijonov funtov. (En funt je 175 dinarjev)

Doma in po svetu

Obletnica Vidovdanske ustave. Te dni smo obhajali spomin na Vidovdansko ustavo naše države. Nad enajst let je že, odkar je nimamo več in vendar so ta spomin po vsej državi praznovali z neko duhovno prisrčnostjo. Vidovdanska ustava je bila razmeroma dobra in svobodoljubna. Nudila je največjo možnost, da se uredi notranje politične razmere pravično, to je, po potrebah. Ustava se ni izvajala pravilno. Politiki niso bili objektivni in ne demokratični. Zato je prišlo leta 1928 do znanega streljanja v narodni skupščini, ki je bilo vzrok postritvi sporov in ukinitvi Vidovdanske ustave 6. januarja 1929. Proslava spomina na Vidovdansko ustavo je danes deloma očitek onim, ki so onemogočili njeno izvajanje. Danes imamo nov položaj. Imamo bolj tesno ustavo, ki po dosedanjih izkušnjah omogoča avtoritativno urejevanje notranje političnih razmer. To so razna pooblastila vlade. Tak je tudi hrvaški sporazum. S hrvaškim sporazumom je bila napravljena nova baza, ki pa ni boljša, kakor jo je nudila Vidovdanska ustava, na kateri je treba popraviti zamujeno. Ob spominu na Vidovdansko ustavo odklanjamo nove »afere«, ki bi tudi pot prekrizale. Demokratične stranke Srbije naj, v kolikor so napravile napako 1928, sedaj enako napako opuste in sodelujejo pri povoljni rešitvi tega vprašanja, in sicer ne samo zaradi pravičnosti, ampak tudi zaradi interesa naše države je najslabša politika.

Sodelovanje med kapitalisti in delavci. Za tako sodelovanje se ogrevajo nameščenci v sklopu HRSa. V svojem listu pravijo, da je dr. Maček odobril osnutek statuta o osnovanju Hrvatskega gospodarskega sveta, v katerem bi sodelovali kapitalisti in delavci. List nato ugotavlja: »Politični pritisk diktature in zakulisna politika poedinih kapitalistov je dovedla do ustavitve dela v tem svetu.« List se nato sklicuje na dr. Košutića, ki je rekel, da mora kapital biti na službo narodu. Nato pa zaključuje, da je treba to lozinko uveljaviti po načelu: svoboda in socialna pravica! HRSovim nameščencem lebdi pred očmi nekakšen korporativizem.

Hrvatii o sebi. »Hrvatski dnevnik« piše o najnovejših dogodkih in pravi: »Mi Hrvatii smo v položaju naroda, ki si ni prilastil niti pedi tujeja narodnega ozemlja. Tudi področja izven Hrvatske, ki jih želimo dovesti v sklop banovine Hrvatske, predstavljajo naš narodni teritorij. Vse to ne more z narodnega stališča nihče reflektirati na to ozemlje. Pa tudi s strateških vidikov ni nihče upravičen zahtevati to ozemlje za sebe, ker nikomur ne preti nevarnost, da bi ga mogli, ali hoteli napasti.«

Zaman. V »Hrvatskem dnevniku« smo zadnje čase čitali članke, ki predstavljajo pravi salto mortale hrvaške seljačke demokracije. Gospodje, vse te umetnosti so zaman. Za gospodarja ostane kužek kužek, ako še tako lepo z republikom mahlja.

Odkritje spomenika bivšemu ministru dr. Spahu v Sarajevu. Povodom odkritja tega spomenika bivšemu ministru dr. Spahu na dvorišču Hasan begove mošeje je prišla do izraza politična razcepljenost, ki vlada med muslimani. Proslavo je organizirala skupina dr. Beh-

mena Šelkija, ki je bil tudi glavni govornik. Minister dr. Džafer Kulenović, ki je prispel na proslavo, je spregovoril samo par besed v narodnem gledališču in to na poziv svojih pristavšev. V govoru je rekel, da noče, da bi se na grobu dr. Spahe vodila politična obračunavanja in zgodili kakšni incidenti. Narod bo že sam obračunal z onimi, ki so mu nezaželjeni.

Nov gospodarski red. O novem gospodarskem redu pišejo sedaj najraznovrstnejši listi, ne da bi kdo izmed njih povedal, kaj si pravzaprav predstavlja pod novim gospodarskim redom. »Obzor« pravi, da nikakor ne gre za odpravo zasebne lastnine. M

Agencija Avala je naš dopisni urad. Od njega prejemo listi poročila in je pod direktnim nadzorstvom predsednika vlade. Avala je delniška družba, ki ima poročevalski monopol. V demokratičnih državah pa imajo tudi zasebne dopisne urade. Delniška družba Avala je imela te dni občni zbor. Novi upravni odbor je sestavljen tako-le: predsednik dr. Branko Miluš, podpredsednik dr. Ilija Jakovljević (»Hrv. dnevnik«), člani: Peter Taletov, dr. Ivan Ahčin (»Slovenec«), dr. Časlav Nikitović (»Silos«), Stjepo Kobasica, Joško Krošelj (»Slovenec«), Gavro Pilić (»Jutr. list« in »Obzor«), Alija Nametak. Predsednik nadzorstva je senator Franc Smodej, podpredsednik dr. Rajko Gjeranović, člani: Dimitrije Mirković, dr. Danilo Gregorić in Vazilije Ilić (višji uradnik).

Koliko zavarovancev štejejo Pokojninski zavodi za nameščence. V državi so štirje pokojninski zavodi za nameščence in sicer v Beogradu, v Ljubljani, Sarajevu in Zagrebu. Zavarovancev pa imajo ti zavodi: beograjski 16.083, zagrebški 14.002, ljubljanski 13.755 in sarajevski 4.033, torej skupno 47.873. Največ zavarovancev je v 4., 5. in 6. razredu, plača teh zavarovancev znaša od 12.000 do 27.000 letno.

Olja primanjkuje. Največja tvornica olja je v Zagrebu in ta ima na zalogi samo še 15 vagonov belega olja. Urad za kontrolo cen je sedaj prepovedal tvornici prodajo olja za prihodnjih 15 dni. Po tem roku pa bo prodaja olja — racionirana. Počasi prihajamo v dobo omejitve vseh življenjskih potrebščin. Ako bo vojna trajala še preko zime, bomo v Evropi dočakali pravo pravcato pomanjkanje, če ne morda celo glad.

Ponovitev sprejemnih izpitov v srednjih šolah. Učenci, ki so pri sprejemnih izpitih za I. razred srednjih šol meseca junija padli, smejo ponoviti izpit 31. avgusta. Istega dne se lahko prijavijo k izpitu tudi učenci, ki se v junijskem terminu niso prijavili.

Lastniki in upravljalci parnih in motornih mlatilnic so oproščeni orožnih vaj do 15. septembra, ako za to zaprosijo. Od 1. septembra do 1. novembra pa so oproščeni vaj vsi oni, ki so potrebni pri oranju z lokomobilami ali traktorji. Pojasnila dajejo občinski uradi.

Beograjski radio je odkupila država za 6,6 milijona dinarjev. Dosedanji lastniki radia so prav gotovo dobro zaslužili.

V Slavoniji sta se pocenili pšenica in koruza. Zaradi maksimiranja cen se je cena pšenice na slavonskem trgu znižala od 260 na 240 dinarjev, koruza pa od 250 na 195 do 200 dinarjev.

Ne prodajajte prašičev pod cenno izvoznikom. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je obvestilo javnost, da je cena prašičev za izvoz din 12,20 do 13,50 franko jugoslovska meja. Izvozniki kupujejo prašiče po din 10 do din 10,20 žive teže. Kmetovalci oziroma prašičjereji naj ne prodajajo prašičev težkih manj kakor 150 kg ceneje kot po din 11 do 11,50 za kg žive teže.

Pekovski pomočniki v šibeniku stavkajo že 10 dni. Sedaj so vzeli v zakup tri peči, v katerih bodo pekli kruh v lastni režiji in ga bodo prodajali. Ker bodo to delali obrtno, bodo morali plačati davek in nazadnje jih bo prišla še obrtna oblast.

Zane Grey:

123

Mož iz gozda

»Vi strahopetni goljuf! Najraje bi vam kroglo spustil skozi telo... Pravili so mi že, da igrate vi pri tem svojo lastno igro, sedaj pa verjamem.«

»Da — da«, je hitel Riggs in se oprezno dvignil s tal. Bil je smrtno bled. »Vendar nisem imel namena vas ogoljufati. Vaš načrt je bil da Nell Raynerjevo zvbavimo od hiše proč, da bi se potem vi mogli polastiti farme; moj načrt pa je, da se je polastim osebno.«

Čemu pa ste potem njeno sestro odvedli?« je pozivdeval Beasley in napel svojo koščeno brado.

»Ker imam nek poseben načrt —.«

»K vragu z vašimi načrti! Moj načrt ste mi pokvarili in z vami nočem nič več imeti opravka.« Beasley je težko sodel; njegov temni pogled je kazal neodločnost, kakor da še sam ne ve, kako naj ravna s človekom, ki je prekrizal njegove načrte; njegova roka je bila še vedno pobešana, s skrčenimi prsti ob boku.

»Beasley, recite ljudem, naj mi privedejo mojega konja. Hočem domov«, je rekla Bo.

Počasi se je Beasley okrenil. Njene besede so povzročile globoko tišino. Kaj naj bi se torej z njo napravilo? To se je zdelo dokaj težko vprašanje.

»Nisem imel opravka s tem, da so vas sem privlekli in ne maram tudi imeti opravka s tem, da vas nazaj pošljejo, ali karkoli z vami naredijo«, je izjavil Beasley.

»Vi ste ravno tako velik lažnjivec kakor je Riggs«, je začela razdraženo vpiti. »Tat ste in ropar in grdun, ki preganja nezaščitena dekleta. O, saj poznamo va-

šo igro! Milt Dale je prisluškoval, ko sta s tolovajem Ansonom kovala zaroto, kako bi mojo sestro ugrabila. Obesiti bi se vas moralo —«

»Jezik vam bom odrezal!« je siknil Beasley.

»Da, stavi, da bi to tudi storili, če bi me dobili kje na samoti. Ampak tile tolovaji, — ti ovčji tatovi, — to vaše najeto orodje, — so boljši ko vi in Riggs... Kaj menite, kaj bo Carmichael z vami napravil? Da, Carmichael! On je moj fant! Šaj veste kaj je napravil z Riggsom. Imate toliko soli v glavi, da bi razumeli, kaj bo z vami napravil?«

»Ne bo se imel s čim hvaliti«, je zagodrnjal Beasley; a njegova gosta temna kri mu je izginila z obraza. »Vi živinski gonjači —«

»Oh!« ga je prekinila in zatleskala s sovojnimi prsti pred njegovim nosom. »On je iz Teksasa! On je iz Teksasa!«

»No, čeprav je iz Teksasa!« je rekel Beasley, očitno razdražen. »Kaj pa je to takšnega. Teksancev je na vseh koncih in krajih dovolj. Na primer Jim Wilson, Snake Ansonova desna roka. Tudi on je iz Teksasa. Pa si radi tega nihče ne dela sivih las.«

Pokazal je na Wilsona, ki je nemirno prestopal z noge na nogo. Dekletov plamenečji pogled je sledil Beasleyjevi roki.

»Ste vi iz Teksasa?« je vprašala.

»Da, Miss, res sem — in mislim, da tega ne zaslužim«, je odvrnil Wilson. Razločno se je videlo, da spremlja njegovo priznanje neka negotova osramočenost.

»O, prepričana sem, da bi se celo tolovaj iz Teksasa boril za nezaščiteno deklet!« je vzkliknila razočarana in z zaničevanjem.

Jim Wilson je pobesil glavo. Če je mogel kdo izmed navzočih v tem položaju opaziti v Wilsonovem zadržanju kakšno resno sperembo, je bil to gotovo tolovajski poglavar s svojimi prodirnimi očmi.

»Beasley, vi se igrate s smrtjo«, je pripomnil vmes.

»Na to lahko stavite!« je dodala Bo s tako strastjo, da so se poslušalci zdrznili. »Prepustili ste me na milost in nemilost tolpi tolovajev! Lahko tudi mojo sestro preženete z njenega doma! Toda vaša ura bo prišla! Tom Carmichael vas bo ubil!«

Beasley je zajahal konja. Mračen in bled se je od srda tresel v sedlu in srepo gledal doli na poglavarja.

»Snake, ni moja krivda, da se stvar ni posrečila. Jaz sem menil pošteno. Napravil sem ponudbo za izvršitev mojega načrta. Pa se ni izvršil. Zdaj pa konec. Zame je zadeva s tem rešena.«

»Beasley, od vas jaz seveda za to reč ne morem zahtevati nobenega jamstva«, je počasi odvrnil Anson. »Vendar, če ste doslej tudi bili pošteni, odslej niste več. Morali smo biti na preži in smo se po svojih močeh potrudili da vam ugodimo. Moji ljudje so vsi zboleli in čisto smo že na koncu, brez orožja in drugih potrebščin. Midva doslej še nisva imela med seboj sporov; mislim pa, da bi se to moglo kedaj zgoditi.«

»Vam morda kaj dolgujem — glasom pogodbe?« je vprašal Beasley.

»Ne«, je rezko odvrnil Anson.

»Potem je stvar v redu. Jaz si umijem roke. Naj vas Riggs plača. Saj ima denar in ima načrte. Obrnite se nanj.«

Pri teh besedah je vzpodbodel Beasley svojega konja, ga obrnil za njim, dokler jim ni izginil med cedrovjem.

Iz naših krajev

CELJE

Trakovanje Mariborske ceste in hodnika. Gradbeno ministrstvo je odobrilo trakovanje Mariborske ceste od Golmajerjeve hiše do Ceste na pokopališču pri Sp. Hudinji. Med rudarsko šolo in Golmajerjevo hišo bo baje cesta tlakovana z granitnimi kockami, kar pa mora odobriti še banska uprava. Vprašanje ureditve naših cest, posebno Mariborske in hodnika se vleče že vsa po vojno dobo. Sedaj pa izgleda, da so zainteresirani krogi vzeli to pereče vprašanje resno in pretres in upamo, da bo vsaj na tem prometnem kraju odpravljena velika pomanjkljivost, katero je občutilo najbolj delavstvo, ki je moralo utrujeno od dela, med potjo požirati v letnem času silen prah, pozimi pa mešati brozgo, kakor v najslabše upravljenih vaseh.

TRBOVLJE

Ta pa se res spozna. »Slovenec« dopisnik hoče biti duhovit. Te dni je priobčil vest, da občina ne popravlja cest, čeprav ima v to svrhu dovolj denarja v proračunu, toda ga — porabi za druge stvari, med drugim za rožice okrog občinskega doma. Bistri glavici se seveda niti ne sanja, da so virmani v občinskem proračunu nemožni, ali po naše, da se denarja, ki je določen za označene svrhe, ne sme porabiti za kaj drugega. V bodočem proračunu bo treba vnesti postavko za sol za možgane za duhovitega poročevalca.

HRASTNIK

Ali so odredbe oblasti obvezne ali ni o? Po nalogu banske uprave je sresko načelstvo v Laškem sporočilo steklarni, da mora izplačati delavcem, ki so pozvani na orožne vaje mezdo za največ štiri tedne brez odbitka. Podjetje je namreč pri izplačilu mezde vpoklicancem odtegnilo po din 8 za hrano, ki jo dobiva vpoklicanec pri vojakih. Delavstvo je odlok sreskega načelstva z veseljem pozdravilo, saj je odtegljaj smatralo za veliko krivico. Od tega časa je minulo sedaj že precej časa, podjetje pa ne samo, da ni izplačalo odtegljajev za nazaj, ampak tudi odteguje novim vpoklicancem in se torej za odloke oblasti niti ne zmeni. Sreskemu načelstvu v Laškem nujno priporočamo, da se za stvar zanima in pokliče podjetje na odgovornost. Tudi pri nas je treba poskrbeti za to, da bodo podjetniki vpoštevali sedanje razmere in dali delavstvu kar mu gre, brez upiranja.

Gostovanje »Trbovelskega slavčka«. Kakor je bilo napovedano, se je vršil prošlo soboto 29. junija v »Sokolskem domu« koncert mladinskega zbora »Trbovelski slavček«. Nastop tega edinstvenega mladinskega zbora je ponovno dokazal, da sloves, ki ga uživa tudi izven mej naše domovine v resnici tudi zasluži. Zlasti je ugajala solistika Rezi Koritnikova, ki je vse pesmi prav posrečeno odpela, v splošnem pa še mnogo obeta. Koncert je nudil ne le prijetno razvedrilo in užitek, ampak tudi dokazal, kaj vse se zmore z vztrajnostjo in marljivostjo, ki tudi v teh časih prav nič ne jenja. Na teh malih se zglejemo tudi mi! V imenu občine Hrastnik-Dol je izrekel župan s. Malovrh mladim gostom in dirigentu g. Šuligoju prisrčno dobrodošlico ter jim izročil ime- nomno občine skromno darilce. Koncert je bil dobro obiskan in želimo, da se čimprej zopet vidimo! — Delavec.

LAŠKO

Cemu tako mrcvarjenje slovenskega jezika? V novem parku poleg »Sokolskega doma« je pritrjena plošča z napisom: »P. n. občinstvu je ta park priporočem, saj njemu je isti v oddih izročeni. O. T. P. D.« — Nek inteligent, ki je bil v termi, je zmaheval z glavo, da laški gospodje dovolijo tako mrcvarjenje slovensčine na javnem kraju. Napiše naj sestavljajo ljudje, ki so zmogni slovensčine, stih pa pesniki. Na naslov uprave »Radiotherme«. Svoj čas je uprava »Radiotherme« v časopisju objavila neko pojasnilo, da njeni uslužbenci tako dobro zaslužijo, kakor nobeni drugi v našem kraju. To je skušala dokazati s tem, da je večina nameščencev že dolgo let v termi. V resnici pa smo na osnovi uradnih knjig ugotovili, da se je večina uslužbencev že po 10krat izmenjala. Ob neki priliki je sam višji ravnatelj B. obliubil na licu mesta povišanje plač, a je ostalo pri starem. Danes, ko se je draginja povišala za 40—50 odst., pač ne more uprava več trditi, da uslužbenci dovolj zaslužijo, da so njih zahteve pretirane in neosnovane. Klic uslužbencev po zboljšanju prejemkov je res nujen in docela upravičen, zlasti, ker so nameščeni v socialni ustanovi. Gospodje, ki imajo po din 4500 plače in še vsa oskrbo, ne občutijo težkih časov, tem bolj pa jih občutijo ostali nameščenci. — Prizadeti.

Slučajno smo dobili v roke sliko celega zbora laških uniformiranih gasilcev s predstavniki vred. Večina gasilcev so mladi ljudje. Skoro vsak ima na prsih odlikovanje, nekateri celo po 3 do 4. Imajo vendar imajo že celo vrsto kolajin.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

Stavka v Libolah zmagovito zaključena!

Delavskim zahtevam ugodeno!

Stavka delavstva Keramične industrije, ki jo je vodila Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, je bila, kakor smo se informirali, s popolnim uspehom 2. julija zaključena. Podrobnosti o tej stavki in doseženih uspehih bodo podrobneje poročali v prihodnji številki.

Živela solidarnost delavstva!

MARIBOR

V VONJU LIPOVEGA CVETJA

Se je bchojno razživilo poletje. Na travnikih se aisi seno, čez žitna polja je aahnia rume- hica, prepletan z rdečimi maki zori kruh. Kakor v jeseni pa šumi dan in noč razgreti veter, premetava tistavice in golobe, poje med vejami, prinaša in donša močen vonj lipovega cvetja skozi okna, izvablja sen toplega večernega šepetanja pod košato lipo na zeleni jasi. ves dan je bilo živo okrog nje, med čebelnim bučanjem se je premikala visoka lestva, ena poleg druge, pa so jo skubili vso dehtečo in srebalii opojni vonj njenega cvetja. Na mehki trati so trgali otroci rumeni cvet s krhkih ve, aa bo v zimskem mrazu nadomeščaj zdravnika v revnih domovih. Tudi zadnje nedeljo, ko je zajeto sonce mariborsko okolico, so si prinesle delavske žene polna naročja tega dišečega cvetja, ki se bo sedaj sušilo na oknih, druge zopet so ga zanesle na trg, pa bo nekaj dinarjev več za kruh. V drevoredu, pri hiši sredi sadončnika, ob travnati stezi sredi polja bo še nekaj dni izvabljal cvetoča lila mehka, nežna čustva in tiho šepetanje, ko bodo v mrazu težko obložene čebele zapuščale sklonjene veje. Veter in drhteči prsti bodo božali razgreta mehka lica in še mesečina bo priča prisegi večne zvestobe. Toda vse to bo že davno, davno zopet pozabljeno, ko bo lipov čaj zdravil prehlajeno glavico od posledic zimskih sprehodov, ki jih bo napravila roko v roki — z drugim. Torej čim več lipovega cvetja v shrambe, njegov čaj je zdravilo za se, vsaj tako so pripovedovale naše skrbne tetke.

Pomanjkanje namiznega olja. Naenkrat je na našem trgu nastalo pomanjkanje namiznega olja in mu je seveda s tem v zvezi kar čez noč tudi silno porasla cena. Jasno je, da morajo imeti nekateri veletrgovci na zalogi še vsaj nekaj olja, zato je tem bolj značilno, da so se cene dvignile še predno so pošle zaloge. Ker verjetno naša država deloma uvaža namizno olje, bi bilo še nekako razumljivo, če bi cene poskočile, ko bi uvozili novo olje iz tujine, nikakor pa bi se ne smelo zgoditi, da kar čez noč poskočijo cene blagu, ki je še na zalogi. V zadnjih mesecih so se cene olju dvignile skoraj za 50 odst. Pred vojno je stalo navadno namizno olje 14 do 16 din, sedaj pa je stalo že od 19 do 22 din liter. Ko se je te dni raznesla vest, da namiznega olja primanjkuje, na se je cena, kakor že omenjeno, še bolj dvignila. Ker številne družine uporabljajo namizno olje namesto masti, poleg tega pa za salato, je razumljivo, da bodo radi podražitve olja zopet najhujše prizadeli je širši ljudski sloji, ki si ne bodo mogli kupiti olja tudi ako bi bilo na razpolago.

Letni pregled železniških vagonov. V vozovnem oddelku mariborske železniške delavnice je nekoliko manj dela, kakor ga je bilo doslej. Vzrok tiči v tem, da so doslej morali izvršiti vsako leto po dvakrat pregled vseh vozov, ki spadajo v območje mariborske delavnice, sedaj pa se bo vršil vozovni pregled le enkrat na leto. Dočim je torej v vozovnem oddelku manj dela, pa v mašinskem oddelku čaka ogromno lokomotiv na popravilo z ozirom na velik tovorni promet, ki se zadnje čase razvija na naših železnicah.

K okrožnem sodišču v Mariboru je premeščen g. dr. Tribnik Drago, sodni pripravnik v Murski Soboti.

ČRNA — MEŽICA

Povišanje draginjskih doklad. Z ozirom na naraščajočo draginjo so se zvišale draginjske doklade pri svincenem rudniku glasom indeksa za 200 točk in znašajo sedaj za delavce v I. skupini: prej din 6,75, sedaj din 11,25; v II. skupini: prej din 9.—, sedaj din 15.—; v III. skupini: prej din 12.—, sedaj din 20.—; za delavce v I. skupini: prej din 3,30, sedaj din 5,50; v II. skupini: prej din 4,80, sedaj din 8.—; v III. skupini: prej din 6,60, sedaj din 11.—; za moške pod 16 let in za ženske pod 18 let: prej din 2,10, sedaj din 3,50. Te doklade se izplačujejo že od 1. junija in bodo veljale do 31. julija t. l. Za nadalje bo pa spet merodajno, kako se bodo premikale cene. — Mimogrede naj opozorimo »Novo Pravdo«, oz. NSZ v Žerjavu, Črni, Mežici in Podpeci, da nikakor ni umestno, še manj pa dostojno, da k vsakemu skupno doseženemu uspehu dostavljate svoj propagandistični pisček!

Mladina je odpotovala na morje v petek, dne 28. junija, na St. Danijel pa v ponedeljek, dne 1. julija t. l. Letos se je teh mladih letoviščarjev, ki jih pošilja tukajšnja bratovska skladišnica na svoje stroške dvignilo od 20 na 30 in sicer jih je slo 15 na morje in 15 na St. Danijel. Tako je prav, da se mladini ob počitnicah zraka, sonca in prostosti!

GUŠTANJ

Kako rešujemo problem draginje oziroma kako skušamo povečati kupno moč tukajšnje- ga delavstva? Že leta 1938 je delavstvo v guštanjski jeklarni predložilo zahtevo za povi-

Bat'a kupil bivšo Šoštaricevo hišo. Dočim Bat'a v drugih mestih gradi imponantne zgradbe za svoje prodajalne in oddajališča, je v Mariboru kupil bivšo Šoštaricevo hišo na vogalu Aleksandrove in Cankarjeve ulice. Baje so dobile vse stranke v tej hiši odpoved stanovanj. Menimo, da bi trdka Bat'a tudi pri nas lahko zgradila primerno zgradbo, ki bi odgovarjala svojemu namenu, s čimer bi bilo pomagan na eni strani najemnikom, ki so dobili sedaj odpoved, na drugi strani pa delavcem in obrtnikom, ki bi dobili zaposlitev in zaslužek. Trdka Bat'a je baš v Mariboru imela vsa povojna leta ogromen promet in s tem v zvezi seveda tudi dobiček, zato bi bilo pričakovati, da bi se vsaj na ta način, to je z zgradbo večje palače nekoliko oddolžila našemu mestu.

Krampi se zapeli v ponedeljek zjutraj na stavbišču Hutterjevih parcel v Prešernovi ulici, kamor so pripeljale trdke: Nassimbeni, Jelenc & Štajmer in Kiffmann cele vozove samokolnic in raznega zidarskega orodja. Takoj za vozom pa je prišla cela procesija delavcev, ki so prosili dela. Izgleda, da bo postalo v tem štirikotu pred sreskim načelstvom namesto odpovedanega »Mariborskega tedna« prav živahno življenje tja do jeseni, ko bosta delo prekinila mraz in sneg.

Na brezmesne dneve se sme prodajati drobovina, suho meso, surova stanina, salo, mast, loj, itd. Prav tako tudi klobase in razni drugi mesni proizvodi iz telečjega, govejega in svinjskega mesa ne spadajo pod določbe prepovedi prodaje, če se ne prodajajo v svežem stanju. To tolmačenje o štednji z živili je izdal trgovinski minister.

Učni tečaj za krojenje ženskih oblik. — V četrtek, dne 11. julija 1940 zvečer se odpravi v Mariboru tečaj za krojenje ženskih in otroških oblik. Prijavitelj se je do 10. julija 1940 v uradu za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Mariboru, Vetrinjska ulica 11-1. Tečaj bo vodil banovinski strokovni učitelj g. Knafel. Plenarna seja podružnice Zveze strojniki in kurjačev se bo vršila v nedeljo, dne 7. julija s pričetkom ob 9. uri dopoldne v prostori Strojovne komisije, Sodna ul. 9-II. Člani pridite! — Odbor.

Poročilo »Ljubzenska tragedija na cesti«, ki smo ga objavili v zadnji številki našega lista izpopolnjujemo v toliko, da je 20 letni Oton Cvetko trikrat streljal na svojo 17 letno izvoljenko Frančiško Repina in sicer v hiši v Tomšičevem drevoredu 14, kjer je bila Repina zaposlena v delavnici za izdelovanje papirnatih vrečic. Ramjena Repina Frančiška je pred napadalcem bežala proti Aleksandrovi cesti, dočim se je nesrečni Cvetko na ulici ustrelil in bil na licu mesta mrtev.

Radi vloma v pisarno poverjenišva grafične organizacije v Mariboru sta se zagovarjala te dni pred mariborskim sodiščem dva 16 letna dijaka, ki sta priznala vlom in da sta odnesla skoraj 20 tisoč dinarjev. Oba bosta oddana v poboljševalnico, ker sta izvršila še pet drugih vlovov v našem mestu.

Velik vrtni koncert priredi Splošna delavska zveza Jugoslavije, podružnica v Mariboru v nedeljo, dne 7. julija t. l. pop. ob 4. uri na vrtu gostilne Žunko v Zg. Radvanju s sodelovanjem delavskih pevskih društev. Vabimo vse sodružne, strokovne, kulturne in športne organizacije in posameznike, da se vsi udeležijo tega koncerta, da pokažemo našo solidarnost v teh zgodovinskih časih! — Družnost!

Šanje mezde za 15 odst., ker je od leta 1934 narasla draginja za okrog 18 odst. Toda podjetje je priznalo povišanje povprečno samo za 4 odst. Torej za 14 odst. je ostalo delavstvo v primanjkljaju. Ker so se cene stalno dvigale, je bilo delavstvo l. 1939 zopet primorano vložiti zahtevo za zvišanje mezd in to pot za 25 odst. Uradno je bilo ugotovljeno povišanje draginje za ponovnih 24,5 odst. Torej je delavstvo v teh letih utrpelo izgubo za okrog 40 odst. Podjetje je v razpravo zavleklo do februarja t. l. in naposled priznalo samo 10 odst. draginjske doklade. Delavstvo je ostalo še oškodovano za celih 30 odst. Ker pa draginja nenehoma raste, je bilo delavstvo primorano ponovno vložiti zahtevo za zvišanje draginjske doklade in sicer za 20 odst. Kdaj bo razprava, še ne vemo, upamo, da bo podjetje to pot pokazalo več razumevanja kot pri zadnji razpravi! Zlasti, da ne bo razprave zavleklo v nedogled in po nepotrebnem razburjalo stradalajočih družin. Čas je nad vse resen, družine pa nujno potrebne, da se jim da toliko, da bodo mogle živeti. Zato pričakujmo delavstvo s strani podjetja ugodne rešitve predloženih zahtev. — Delavstvo jeklarne.

Moralna propast mladine. V Bakru so trije 17 letni študentje zadavili 70 letno vdovo Amalijo Čepulicevo. Zločin so izvršili po treznem prevdanku in točnem načrtu čisto tako, kot so to videli v filmu. Za svoj zločin so si izbrali viharo, deževno noč. Po zločinu so pobegnili, a so jih kmalu prejeli. Vsi trije so bili ubiti.

Iz Češke

Nesmiselna imena ulic. ČTK javlja: »Praške ulice nosijo še vedno imena, ki nikakor ne odgovarjajo današnjemu položaju. Tako imajo v Prazi še »Fochovo cesto«, »Ulico na Marni« itd., ki so enako nesmiselne kot »Trg Republike« ali »Ulica 28. oktobra« (prejšnji čekoslovaški državni praznik). V teh dneh so se končno pojavila na ulicah nova imena, ki pomenjajo začetek preimenovanja praških ulic. Na prvem mestu so nemška imena v gotici in na to češka imena v latinici.

Novi ulični napis v Prazi so bili začasno nameščeni te dni. »Der Neue Tag« navaja, da so dobile prejšnje ulice z imeni iz čeških osvobodilnih bojev in prejšnje zgodovine češkega kraljestva sledeča nova imena, ki so nemško-češka: Berlinerstrasse, Nürnbergerstrasse, Andreas Hoferstrasse, Preusenstrasse, Ostmarkstrasse, Friedrichstrasse, Richard Wagnerstrasse itd. Podrobneši seznam bodo še objavili.

Pojasnitev radi Tierschgasse. O priliki imenovanja novih ulic v Prazi pojasnjuje DNB, da se je ulica po znanem ustanovitelju Sokola dr. Tyršu pravilno preimenovala v nemščino z imenom Tierschgasse, češ, da se je tudi stari oče Tyrša pisal še kot Tiersch.

Sprememba imena Češke univerze. Češka visoka šola v Prazi je dobila po prevratu v Českoslovaški Republiki ime »Karlova univerza« po češkem kralju Karlu IV., ki je ustanovil to univerzo v Prazi kot prvo v Evropi. Z odredbo Protektoratne vlade je dobila sedaj ta univerza, ki je sicer zaprla, ime »Češka Karlova univerza«, medtem ko je dobilo nemško vsučilišče že poprej ime »Nemška Karlova univerza«.

Češki listi javljajo, da je izšla v založbi Laichtra v Prazi krasna knjiga grškega pisatelja Demosthenesa »Zadnji boj Grkov za svobodo«. — Oglas priporoča to knjigo tako le: »Demosthenes je živi primer pošteno ljubezni do rodne grude, moralne sile in kreposti.«

Razstave »za novo arhitekturo« so pravkar otvorili v Prazi češki arhitekti, ki naj pokaže razvoj češke moderne arhitekture in njeno ozko povezanost s socialnim in kulturnim življenjem češkega naroda. Istočasno prirejajo razna predavanja in celo koncerte, da privabijo obiskovalce.

5 dni zvonjenje, 10 dni zastave. Praški nadškofijski ordinarijat je odredil vsled naredbe vodje in najvišjega poveljnika nemških armad, da morajo biti tudi na vseh cerkvah, župnih uradih in samostanih skozi 10 dni razobešene zastave, a skozi 5 dni se mora v čast zmage nemške armade opoldne četrte ure zvoniti po vseh cerkvah in samostanih in v tem času ne smejo zvoniti v druge namene.

Zvišanje najemnin je dovolil najvišji urad za cene onih stanovanj, ki so po zakonu še zaščiteni. To so manjša stanovanja.

Sprememba pri izdaji živilskih kart. Praški magistrat javlja, da bodo odslej dobivali praški prebivalci živilske karte skupno s posredovanjem hišnih lastnikov, ali njihovih zastopnikov. Hišni lastniki morajo takoj oddati rodbinske listke za živila vseh stanovalcev v hiši, da dobijo nove karte.

Nove kazni. Inženjer Jaroslav Ryška, trgovec v Prazi na Vaclavskem trgu je bil obsojen radi verižnega trgovanja z namiznimi prti na 50.000 kron in zaplembo blaga v vrednosti 2.450 kron ter ing. Bogdan Balcar, uradnik v tovarni za orožje v Brnu na 20.000 kron ter zaplembo blaga v vrednosti 30.000 kron v korist države.

Radi draženja glicerina je bil kaznovan dr. Fran Rešl v Prazi kot odgovorni zastopnik tvrdke Telsch in drug na 5.000 kron.

Uspeh zbirke starega papirja. »Češka korespondenca« prinaša poročilo referata ministrstva trgovine o uspehu pravkar končane zbirke starega papirja po mestih. Zbirka ni dosegla željenega uspeha, ker so pričakovali, da bo vrgla vsaj pol kg starega papirja na osebo, v resnici pa se je nabralo komaj četrte kg na osebo, v Prazi so nabrali 25 vagon. starega papirja, skupno po celi Češki 850.000 kg. Zbirka se bo sedaj nadaljevala še po vaseh.

Starega železa so nabrali v mestu Plznu 80.000 kg. Zbirka bo sedaj izvedena na celem ozemlju Protektorata Češke do 15. julija. Občine in mesta morajo urediti stalne zbiralnice. Nikdo ne sme akcije podcenjevati.

Škodove tovarne v Plznu, ki so bile največja češka tovarna za izdelovanje orožja, je minule dni obiskal protektor von Neurath.

Strasen vihar je opustošil Vransko polje v Dalmaciji. Kar ni uničil vihar, je opustošila še povodeni. Voda v strugi dveh potokov je stala 6 metrov visoko in se razlila po polju. Odnesla je 20 vagonov pokošenelega sena. Vihar je izruval 5.000 maslinovih dreves in 100.000 trsov. Plodno zemljo je odplavilo, v vinograde in na polja pa je voda nanesla kamenja, katerega posamezni kose tehtajo tudi do 200 kg. Za revno Dalmacijo predstavlja tako opustošenje pomanjkanje in glad.

Osem dni je spal in na to umrl predsednik okrajnega sodišča v Ključu, Bruno Nimkijevic. Zdravniki so poskušali, da bi ga prebudili, toda niso uspeli. Ta takozvana spalna bolezen največkrat konča s smrtjo.

Hrast, ki ga obseže 18 ljudi, imajo v Rankovičih pri Travniku. Deblo je votlo, v njem je kapelica in kadar je maša, ji lahko prisostvuje 42 ljudi, ki imajo vsi prostor v hrastovi duplini.

Romunsko gospodarstvo je težko prizadeto vsled izgube Besarabije. Spričo novih razmer je računati z znatnim padcem romunskega izvoza poljedelskih pridelkov, kar se bo v sedanjih razmerah prav močno čutilo v Evropi.

Delavci beže iz Rumunije. V Galacu (romunskem obmorskem mestu) je 2000 delavcev hotelo oditi v Besarabijo. Med vojaškim spremstvom in delavstvom pa je prišlo do spopadov. Vojaštvo je streljalo in ubilo več delavcev, ostali so se razpršili.

3 in pol milijona tuincev v Zedinjenih državah je stavljeno pod policijsko nadzorstvo in morajo dati policiji svoje prstne odtiske. Kdo bi mogel reči, koliko ta stvar stane Zedinjene države?

Cene blagu so narasle

Zveza nabavljajnih zadrug nameščencev državnih železnic je priobčila v svojem glasilu »Zadrugarstvo«, koliko so se zvišale cene življenjskim potrebščinam na drobno v Beogradu od 1. septembra 1939 do 31. maja 1940 v odstotkih. Izkaz navaja 39 vrst blaga, mi pa navajamo le nekatere:

	1. IX. 1939	31. V. 1940	več %
pšenica	148.—	247.—	67
polbeli kruh	3.—	4.21	40
črni kruh	2.50	3.50	40
koruza	117.—	197.—	69
fižol	2.60	5.40	53

grah	8.—	12.—	50
nulerica (moka)	230.—	365.—	59
riž (splendos)	5.90	8.80	49
leča	6.—	12.—	100
testenine	4.25	6.25	46
svinjska mast	14.25	18.35	28
suho meso	18.—	20.—	11
namizno olje	9.55	14.—	46
milo navadno	10.—	12.—	20
metle št. 2	5.75	11.—	98

Oblačilno blago se je podražilo od 20 do 45 odst. Podražila se v tej dobi nista sladkor in octova kislina. Draginske razmere tudi pri nas niso boljše.

Švica je demobilizirala

Švicarska vlada je demobilizirala, ker je vojna na njenih mejah prenehala. Švica se nahaja v nezavidljivem položaju. Obkrožena je sedaj od Nemčije in Italije in ima samo preko teh

dveh držav svoj stik s svetom. Vlada je izdala oklic na prebivalstvo, v katerem pravi, da se bo treba prilagoditi novim razmeram in to najbrž ne samo gospodarsko, ampak tudi politično.

„Blumove vile v Švici“

Te dni je meščansko časopisje cele Evrope zatrjevalo, da ima s. Leon Blum krasne vile v Švici. Kot prva časopisa sta lausirala to vest v svet švicarska klerikalno-konservativna »Gazette de Lausanne« in »Liberté«. Po teh dveh listih so poročali potem tudi drugi. Zanimivo je, kako je reagiral na poročanje omenjenih dveh listov švicarski socialistični dnevnik »La Sentinelle«. Glavni urednik »La Sentinelle« ter vodja socialistov v francosko govorečem delu Švice, zvezni svetnik s. E. P. Graber, je napisal na naslov omenjenih dveh švicarskih listov te-le besede:

»Ni dovolj, da se farizejsko trkate na prsa in zatrjujete, da ste kristjani. Treba je, da postopate kot taki in da nad vse spoštujete resnico. Ni treba sejati umazanega sovraštva ter se žuriti iz obrekovanja.«

Z bedastimi obožbami ste napadli Leona Buma in ga skušali sramotiti. Lahko bi bili izvedeli, če je zbežal Blum res v Švico. Lahko bi bili izvedeli, če prebiva v vili v Lausanni: treba bi bilo samo, da vzdignete telefonsko slušalko. Lažje je pogrešati dva suja (2 dinarja) in pozvoniti na telefon, kot pa spraviti v svet časopisno raco, ki potem stori svoje! Sramota za vas! Toda imeli ste posebno namene s širjenjem takih novic. Izmyslili ste si tudi pravljico, da ima Leon Blum, bivši ministrijski predsednik in vodja francoskih socialistov, v Švici celo vrsto vil. Ste pač mnenja, da ministri morajo imeti v Švici razkošne vile.

Vendar z vso gotovostjo veste, da Leon Blum nima niti v Lausanni, ne v Ženevi, ne kje drugod v Švici svoje lastne hiše. Tistemu, ki dokazuje, da ima Leon Blum kakšno nepremičnino v Švici, dam takoj tisoč frankov nagrade (nekaj čez desetstisoč dinarjev, op. ur.). Obrekovalci, le pogumno na plan, tisoč frankov ni kar tako! Obenem pa povejte, kateremu sloju pripadajo tisti ne baš maloštevilni tujci, ki že več mesecev prebivajo po najbogatejših lausannskih hotelih. Povejte tudi, kdo so tisti junaki, ki so takoj ob nemški zasedbi s svojim bogastvom na avtomobilih ali z vlakom zbežali iz Francije v krasne palače ob Ženevskem jezeru. O teh nam vsaj malo pripovedujte!

(Vest o Blumovih vilah je prinesel tudi »Slovenec«. Iz gornje se vidi, iz katerih virov črpa ta list svoje informacije. Torej se tudi »Slovenec« nudi zaslužek 10.000 dinarjev, treba je samo, da pokaže Blumovo vilo v Švici! Op. naša).

Nič več kave v Italiji. Uradno poročajo, da je po vsej Italiji od 1. julija prepovedana poraba kave za domačo potrebo, kakor tudi v vseh javnih lokalih.

Preselitveno naznanilo!

Naznanjam cenjenim strankam, da sem preselil krojaško delavnico iz Masarykove 24 na **ROTOVŠKI TRG**, ter se še nadalje priporočam.

KROJAŠKI SALON

VIKTOR AVBERŠEK, Maribor, Rotovški trg

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Popravila vseh vrst koles, kitalnih strojev kakor emajliranje in poniklanje vseh nadomestnih del za kolesa.

BOGOMIR GRUBER, palača dr. Sedaja, Valvazorjeva ul. 30, smer Frankopanova ulica.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom t. l. t. o. l.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Kdo je krliv?

»Berner Tagwacht« piše:
»Ko je bil v Franciji s. Leon Blum ministrijski predsednik, je bila nacionalizacija francoske oboroževalne industrije eden njegovih glavnih ciljev. Vendar pa je to preprečila vsemogočna francoska finančna klika; tu je imela svoj izvor vsa mednarodna kampanja proti francoski ljudski fronti. Kar je storila Rusija, kar sta ... izvedla Hitler in Mussolini, namreč brezobzirno oboroževanje, tega nista zmogli Francija in Anglija. Kapital je

hotel debelo zaslužiti pri vsaki puški in vsakem topu. Oboroževalno tekmovanje se je zdelo Francozom predrago. Blum in njegovi tovariši so razumeli, da bo moderna vojna totalna vojna, ki predpostavlja totalitarno gospodarstvo. Treba bi bilo nacionalizirati vsaj vojno industrijo — načrt se je izjalovil ob nasprotovanju finančnih krogov.

Posledica je bila: nevmešavanje v španske zadeve, Monakovo, kolebanje sem in tja ter končno težak poraz.«

Najnovejše vesti

Angleška letala so dne 2. julija ponoči napadla Amsterdam, izkoriščajoč oblačno vreme. Z bombami so zadela neko nemško municijsko ladjo, ki se je s strahovitim pokom razletela. (Reuter). Nemci javljajo, da so angleška letala 2. julija napadla Hamburg in z bombami zadela hišo; v kateri bivajo pohabljeni.

Žrtve nemških bombnih napadov na Anglijo dne 2. julija znašajo 15 mrtvih in 173 ranjenih. Vojna ladja »Scharnhorst« tretjič bombardirana. Reuter javlja, da so angleška letala dne 2. julija ponoči napadla tudi Kiel in zadela z bombami vojno ladjo »Scharnhorst«, ki je tamkaj v povprilu. »Scharnhorst« je bila bombardirana 13. junija v Trondhjemu. 22. junija ko je odplul od tam in sedaj zopet. Upajo, da je dokončno onesposobljen za vožnjo.

Indija za Anglijo. Reuter poroča, da je Indija poslala angleški vojski že 40 bombnikov in 110 lovskih letal. Sploh Indija odlično podpira Anglijo. (Reuter).

Gandhi z Anglijo. Gandhi je izdal oklic, v katerem poziva Indijce, da rešujejo spore z Anglijo sporazumno. On sam se stavlja angleški vladi na razpolago kot posrednik.

Ameriška vojska ne bo več dobavljala Angliji brez sporazuma z vrhovnim vojaškim poveljstvom, ker se Zedinjene države same pripravljajo in je računati z uvedbo splošne vojaške obveznosti. Angliji ostane za dobave rezervirana privatna industrija, v kolikor ne dela izključno za ameriško vojsko. (Reuter).

Rusija je postala obdonavska država, ugotavljajo v Londonu, ker je razširila svojo posest do ustja Donave. Zato bo sedaj imela besede tudi v podonavski komisiji. (Reuter).

Besarabija in Bukovina sta bili in bosta romunski deželi, je izjavil romunski ministrijski predsednik Tatarescu v romunskem parlamentu dne 2. julija. Romunija torej ne priznava njune zasedbe po Sovjetski Rusiji.

Francoski parlament in senat se bosta sestala v Vichy in sklepala o spremembi ustave.

Nemci poskušajo sestaviti novo norveško vlado, ki bi naj prevzela posle, sklicala parlament in odstavila kralja Haakona. Kot predsednik take Nemčiji naklonjene vlade se imenuje neki Christ Helsin. (Reuter).

O razmerah v Romuniji poročajo iz Moskve, da bo sestavljena nova vlada s predsednikom sedane edine nacionalne stranke Boradaniem. V Romuniji da se vrše demonstracije, ki da jim vlada ni več kos. Baje zahtevajo demonstranti sodelovanje s Sovjetsko Rusijo. (Reuter).

Na romunsko-bolgarski meji so dne 2. julija Bolgari opazovali kretanje romunskih čet, ki so tudi streljale. Bolgari niso odgovarjali.

Madžarski pravosodni minister pride v Beograd, da vrne obisk našemu pravosodnemu ministru.

Spori v Aziji in na Tihem oceanu. Iz Tokia javljajo, da je vojno brodogojstvo Zedinjenih držav odplulo s Havajskih otokov v nameri; da bi se zoperstavilo poskusom, ki bi imeli za cilj spremembo posestnega stanja v Aziji. Med Anglijo in Zedinjenimi državami bo podpisan tajen sporazum glede Tihga oceana. Iz Washingtona poročajo, da vztrajajo Zedinjene države na politiki odprtih vrat v Aziji in da se posebno stanje ne sme spremeniti. Opozorilo velja Japonski, ki je proglasila načelo, da Azija zanima samo njo. (Reuter).

Kitajci so prisilili Japonce k umiku pri Kajfengu v severni Kini. (Reuter).

Dr. Schacht izdeluje načrt za organizacijo svetovnega gospodarstva. Dr. Schacht je voditelj močnega nemškega kapitalističnega koncerna. Sedaj izdeluje načrt za organizacijo svetovnega gospodarstva. Načrt predloži najprej nemškemu gospodarstvenikom in potem pojde z njim v vzhodne in zahodne evropske dežele, da ga tam pojasni in skuša doseči gospodarsko sodelovanje evropskih držav.

Delavski pravni svetovalec

Vzdrževanje družine v času, ko je njih hranitelj na orožnih vajah. (Prevalje).

Vprašanje: V našem kraju je mnogo družinskih očetov odnosno hranilcev na orožnih vajah, radi česar so njihove družine zašle v težko pomanjkanje. Matere so se že obrnile na občino za podporo, ki pa pravi, da nima razpoložljivih sredstev. V časopisju smo brali, da je država dala naši banovini 300.000 din za zimsko pomoč. Ali morejo prizadete družine pričakovati podpore iz navedenega zneska ali se pa morajo obrniti kam drugam za pomoč?

Odgovor: Podpore družinam očetov odnosno hraniteljev, ki so na orožnih vajah, so posebej urejene. Prizadete družine se morajo s posebno prošnjo obrniti na pristojno občino za podporo, ki pa mora to prošnjo s poročilom odstopiti posebnemu odboru pri pristojnem okrajnem sodišču. Ta odbor odloča o prošnjah za podporo. Omenjeni znesek za zimsko pomoč ni namenjen za gornje podpore. Namen tega zneska je le zmiliti najpotrebnejšim bedo, ki nastane radi zime. Te podpore upravna oblast razdeljuje po prostem prevdanku, kakor pač presodi nujnost lokalnih prilik.

Invalidnina (Zagorje).

Vprašanje: Na invalidsko sodišče v Ljubljani sem vložil pravočasno prošnjo za invalidnino za svojim sinom, ki je padel v svetovni vojni. Do danes še nisem prejel nobenega obvestila o tem. Kam se naj obrnem, da dosežem invalidnino?

Odgovor: Če ste vložili prošnjo za priznanje

invalidnine pravočasno, bo moralo Invalidsko sodišče, ki je pri okrožnem sodišču v Ljubljani, rešiti vašo prošnjo ter o njej odločiti. Invalidska sodišča imajo zelo mnogo takih vlog ter zato ni mogoče rešiti vseh prošenj v pričakovanem roku. Lahko se pa sami obrnete osebno ali pismeno na Invalidsko sodišče v Ljubljani ter tam prosite za čimprejšnjo rešitev. Drugega za enkrat ne moremo podvzeti, ker morate poprej doseči odločbo invalidskega sodišča.

Vzdrževanje nezakonskih otrok (Trbovlje).

Vprašanje: Sem oče dveh nezakonskih otrok, dvoječkov. Ali bi bil oproščen za vzdrževanje drugega otroka, če bi enega sam vzdrževal pri svojih stariših? Bi sodišče na to pristalo?

Odgovor: Nezakonski oče je dolžan skrbeti za toliko svojih otrok, za kolikor je pravno-veljavno priznan ali obsojen. Če sprejmete torej enega otroka v svojo oskrbo pri vaših stariših, se s tem še ne morete rešiti obveznosti vzdrževanja drugega otroka, pa četudi sta dvoječka.

NOGAVICE

NAJNOVEJŠE BARVE
PRI „LAMA“, MARIBOR

PERILO

VELIKA IZBIRA PRI J. LAH MARIBOR

ZAHVALJUJEMO SE VSEM,

KI SO SPREMILI V TAKO LEPEM ŠTEVILU NA ZADNJI POTI NAŠEGA NEPOZABNEGA SINA, OČETA IN TASTA, GOSPODA

FRANCA KOVAČIČA

TER MU S TEM IZKAZALI POSLEDNJO ČAST; NADALJE SE ZAHVALJUJEMO TEKSTILNI TVORNICI MARKO ROSNER ZA KRASEN VENEC, DAROVALCEM CVETJA TER VSEM ONIM, KI SO NAS V TEŽKI URI TOLAŽILI

MARIBOR, 3. JULIJA 1940

ZALUJOČI OSTALI

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324